

הדרישה הכללית לצמצם את המטען המגדרי של השפה העברית, והדרישה הספציפית שהאקדמיה ללשון עברית תפעל בכיוון כזה, אינה מתבססת על ההנחה שכאשר יהיה "שוויון מגדרי בשפה" תחול "התקדמות של ממש גם במעמדן של הנשים בחברה". רונית גדיש, המזכירה המדעית של האקדמיה ללשון העברית, [טוענת](#) ([בעניין זה](#)) "הארץ" 23.10.

הדרישה לעברית נטולת מטען מגדרי היא דרישה עצמאית. היא אינה קשורה להשערות בדבר דברים שיקרו בעתיד (גם שבעיני, סביר להניח ששפה נטולת מטען מגדרי תקדם שוויון). היא מבוססת על חוסר הנכונות ההולך ומתעצם של נשים להשלים עם מצב הדברים הלשוני הקיים.

השפה העברית, כמו רוב השפות האחרות, יצרה ויוצרת עולם מהונדס לשימוש גברים, שבו מסמן זכר הוא הנורמה, שנשים אמורות לסגל את עצמן אליה. בשפות אחרות חלה התקדמות עצומה. בשפה האנגלית כבר לא עולה על הדעת להשתמש במסמך רשמי כלשהו, בחוק או בכתיבה אקדמית במלה הוא (he) כמסמן כללי. כאשר הדבר נדרש, כפילות כמו "הוא או היא (he or she)" משמשת כברירת מחדל מובנת מאליה. ובישראל אנו עדיין תקועות עם העמדה המיתולוגית של האקדמיה ללשון ("זו דרכה של העברית"), ועם סאגות נושנות דוגמת השמועות העיקשות בדבר "היתר" של האקדמיה ללשון העברית לפנות בלשון נקבה לקהל של נשים שיושב בו גבר אחד, וההכחשות התקיפות של האקדמיה בעניין הזה.

למרבה התסכול, העולם הלשוני ממשיך להיות מהונדס לנוחותם של גברים, ואף ביתר שאת, גם בעידן הדיגיטלי. עשרות פעמים ביום עבודה אנו נתקלות בדרישה ל"שם משתמש" ולא ל"שם משתמשת" או לפחות ל"שם משתמש/ת". מערכות מענים קוליים פונות אלינו, כברירת מחדל, כאילו שאנו גברים. ה"הינדוס" הזה מייצג הנחה בדבר המציאות, ובדבר הצורך לדאוג לנוחות "המשתמשים". זוהי הנחה מקוממת, שמייצגת תמונת מצב שכבר אינה נכונה. זה חייב להשתנות. חובה להשקיע מחשבה ויצירתיות וגם רגולציה, בניטרול המטען המגדרי של העברית, כי שפה ממוגדרת אינה מתאימה לעת הזאת.

התקדמויות מסוימות בעניין מובילות לאופטימיות זהירה. נשיאת בית המשפט העליון מרים נאור, פנתה בזמנו אל האקדמיה ללשון עברית, בציפייה לספק פתרון לחוסר נכונותה לעטות את התואר "מְשֵׁנָה לנשיא בית המשפט העליון", והצליחה. השימוש במונח משנה הוכנס אל העברית. השימוש במלה "ראשה", לציון אשה בתפקיד בכיר, הופך לנפוץ יותר ולמוזר פחות לאוזן. [בצה"ל הודיעו על שינוי חשוב](#) – תפקידיהן של קצינות יצינו מעתה בלשון נקבה – "מד"רית" ורמ"חית". כמה קל ופשוט!

מובן שהרוב עוד לפנינו. הנה דוגמה למשהו קל, פשוט וחיוני, שהיה צריך להיעשות כבר מזמן: שינוי שם "ועדת הכנסת לזכויות הילד" ל"ועדת הכנסת לזכויות הילד והילדה". נראה שמיותר להסביר למה זה חשוב. ראוי גם לחייב כי כל שלט או מודעה המוצבים במקום ציבורי ינוסחו בלשון זכר ובלשון נקבה, כהצעתן של כמה חברות וחברי כנסת לפני כמה שנים.

מכיוון שהשפה העברית מספקת אפשרויות שונות שבכוחן לנטרל את מטענה המגדרי, התעלמות מהן היא, בפועל, בחירה מודעת בעברית בעלת מטען מגדרי. היום, בחירה כזאת (בין היתר – בחירה בלשון זכר כמסמן כללי) אינה נכונה ואינה ראויה. היא גם אינה הכרחית. ולסיום, שימו לב קוראות וקוראים – החוק (גם) אם לא פסיקת האקדמיה ללשון העברית) מתיר לפנות לקהל מעורב בלשון נקבה.

פרופ' אלמוג, מהפקולטה למשפטים באוניברסיטת חיפה, היא מנהלת משותפת של הפורום למשפט, מגדר ומדיניות חברתית